

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

ПРАВО ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС
для студентів факультету міжнародних відносин

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА
ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

2021

Микієвич Михайло Миколайович, Брацук Іван Зіновійович Право внутрішнього ринку ЄС. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів факультету міжнародних відносин за спеціальністю 293-«міжнародне право». Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2021. - 26 с.

Розробники:

Микієвич М.М. доктор юридичних наук, професор кафедри європейського права;

Брацук І.З. кандидат юридичних наук, доцент кафедри європейського права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри європейського права
Протокол № 1 від. “31” серпня 2021 р.

Завідувач кафедри європейського права проф.Микієвич М.М.
“31” серпня 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни “Право внутрішнього ринку ЄС”)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна</i>
Кількість кредитів – 5		<i>Вибіркова</i>
Модулів – 1	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	Рік підготовки: 1-й (магістри)
Змістових модулів – 1	Спеціальність: 293 – «Міжнародне право»	Семестр 1-ий
Курсова робота		Лекції Денна форма: 32 год.
Загальна кількість годин – 150 год		Практичні, семінарські Денна форма: 16 год.
Тижневих годин: аудиторних – 3 (денна форма) самостійної роботи студента – 12 (денна форма)		Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр
		Індивідуальні завдання
		Вид контролю: залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета.

Метою вивчення вибіркової дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС» є формування теоретичних та практичних знань щодо ключових питань економічної та галузевих політик Європейського Союзу з метою розвитку здатності аналізувати поточні процеси у внутрішньому ринку ЄС а також формуванні глибокого та цілісного розуміння механізму правового регулювання основних свобод внутрішнього ринку ЄС в цілому.

2.2. Завдання.

Приступаючи до вивчення навчальної дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС», студенти повинні перш за все зрозуміти місце цієї дисципліни в системі інших навчальних дисциплін, встановити зв'язок між ними. А також знати: сутність права внутрішнього ринку Європейського Союзу та його елементи; зміст основних свобод внутрішнього ринку ЄС; засоби уніфікації національного законодавства держав-членів, спрямовані на забезпечення основних свобод внутрішнього ринку ЄС; положення правових актів Європейського Союзу та практику Суду ЄС щодо функціонування внутрішнього ринку ЄС. Вміти тлумачити основні принципи внутрішнього ринку ЄС та положення актів вторинного права ЄС; аналізувати джерельну базу права внутрішнього ринку Європейського Союзу, тощо.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття, особливості права Європейського Союзу та його система

Система курсу навчальної дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС». Теоретичні та прикладні аспекти даної дисципліни. Інформаційно-правові системи та бази даних Європейського Союзу. Огляд базових міжнародних правових актів та спеціальної літератури. Поняття права Європейського Союзу. Юридична та соціальна сутність права ЄС та ознаки які його характеризують. Понятійно-категоріальний апарат: співвідношення понять «право ЄС», «європейське право», «право Європейських Співтовариств» та «наднаціональне право». Комплексний характер права ЄС: поєднання джерел котрі мають міжнародну та національну правову природу. Поняття, риси та складові елементи системи права Європейського Союзу. Система права Європейського Союзу: предметний, функціональний та структурний підходи.

Галузі та інститути права Європейського Союзу. Поняття «комунітарного права» та його місце в системі права ЄС. Інституційне та матеріальне право Європейського Союзу.

Тема 2. Принципи європейської економічної інтеграції, етапи формування та особливості єдиного ринку ЄС

Історико-правові засади формування внутрішнього ринку ЄС. Поняття внутрішнього ринку ЄС. Внутрішній ринок ЄС та основні форми міжнародної економічної інтеграції: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, монетарний союз, економіко-політичний союз. Поняття «свободи» внутрішнього ринку ЄС. Основні свободи внутрішнього ринку ЄС: свобода руху товарів у праві ЄС, свобода руху послуг у праві ЄС, свобода руху капіталів і платежів, свобода руху робочої сили (працівників) у внутрішньому ринку ЄС. Основні принципи внутрішнього ринку ЄС. Принцип недискримінації – ключовий принцип права внутрішнього ринку ЄС. Поняття прямої та непрямой дискримінації. Принцип взаємного визнання.

Тема 3. Свобода вільного руху товарів в праві ЄС та її основні інструменти

Поняття «товар» у праві ЄС. Вільний рух товарів вироблених у державах-членах ЄС. Особливості забезпечення доступу товарів, вироблених у третіх країнах, до внутрішнього ринку ЄС. Заборона мита та зборів еквівалентної дії (ст. 30 ДФЄС). Поняття «мито» у праві ЄС. Заходи, еквівалентні митним зборам. Заборона кількісних обмежень та заходів еквівалентної дії (статті 34 і 35 ДФЄС). Визначення кількісних обмежень. Види обмежувальних заходів, що мають еквівалентну дію. Національні заходи, що стосуються торговельних правил, що застосовуються без розмежування до вітчизняних та імпортованих товарів. Механізм швидкого втручання. Особливості функціонування державних торговельних монополій (ст. 37 ДФЄС). Заборона внутрішніх податків дискримінаційного характеру (ст. 110 ДФЄС). Заборона кількісних обмежень і заходів, що мають еквівалентний вплив на експорт.

Тема 4. Свобода вільного руху послуг у праві Європейського Союзу

Поняття «послуга» у праві ЄС, її головні ознаки. Суб'єкти, що можуть надавати послуги у праві ЄС. Основні принципи надання послуг у праві ЄС. Зміст та особливості ст. ст. 56-62 ДФЄС. Свобода отримання послуг у праві ЄС як складова свободи надання послуг у праві ЄС. Поняття свободи заснування у праві ЄС. Суб'єкти права на заснування у праві ЄС. Зміст та особливості ст. ст. 49-55 ДФЄС. Співвідношення свободи надання послуг та свободи заснування у праві ЄС. Визнання кваліфікацій і принцип рівнозначності у праві ЄС – передумова надання послуг у межах внутрішнього ринку ЄС. Особливості регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ. Особливості надання транспортних послуг у праві ЄС. Особливості надання медичних послуг у праві ЄС. Особливості надання юридичних послуг у праві ЄС. Особливості надання освітніх послуг у праві ЄС. Заборона обмежень на свободу надання послуг у праві ЄС (ст. 56 ДФЄС). Заборона обмежень на свободу заснування у праві ЄС (ст. 49 ДФЄС)

Тема 5. Свобода вільного руху платежів та капіталу у праві Європейського Союзу

Поняття свободи руху капіталу і платежів у праві ЄС. Зміст та особливості ст. ст. 63-66 ДФЄС. Поняття «рух капіталу» у праві ЄС. Заборона дискримінації та обмежень, що стосуються свободи руху капіталу. Заборона обмежень на рух капіталу і платежів між державами-членами ЄС і третіми країнами. Допустимі заходи обмеження свободи руху капіталів і платежів, що можуть застосовуватися державами-членами у контексті ст. ст. 63-66 ДФЄС. Свобода руху капіталу і платежів та боротьба із відмиванням коштів, отриманих злочинним шляхом.

Тема 6. Свобода вільного руху робочої сили у праві Європейського Союзу

Поняття «працівник» у праві ЄС. Поняття «члени сім'ї працівника» у праві ЄС. Правові засади свободи руху працівників у праві ЄС. Стаття 45 ДФЄС. Принципи правового становища працівників на внутрішньому ринку ЄС. Заборона доступу на ринок праці (ст. 45 ДФЄС). Зворотна дискримінація. Право приймати фактично зроблені пропозиції про працевлаштування. Право вільно рухатися в межах території держав-членів з цією метою. Право перебувати в державі-члені з метою працевлаштування згідно з положеннями, що регулюють працевлаштування громадян цієї держави, визначених законами, підзаконними та адміністративними актами. Право залишатися на

території держави-члена після завершення трудової діяльності згідно з умовами, визначеними в нормативно-правових актах ЄС. Право працівників-мігрантів на фінансування їхнього навчання. Права членів сім'ї працівника у випадку його смерті. Заборона доступу до державної влади. Заборона доступу до діяльності у здійсненні публічної служби.

Тема 7. Правові засади економічного співробітництва та інтеграції України до Європейського Союзу

Правові механізми участі третіх країн у внутрішньому ринку ЄС. Формат співпраці за «класичними» договорами про співробітництво та угодами про асоціацію. Поняття «асоціація» у контексті доступу до внутрішнього ринку ЄС. Особливості доступу до внутрішнього ринку ЄС держав-членів Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландії, Ліхтенштейну, Норвегії та Швейцарії). Угода про асоціацію між Україною та ЄС 2014 р. Основні зобов'язання Сторін за Угодою про асоціацію. Принципи співпраці Сторін. Інституційний механізм співробітництва сторін за Угодою про асоціацію.

Тема 8. Правові засади поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом в контексті Угоди про асоціацію

Поняття поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Основні принципи поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Свобода руху товарів у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Свобода руху послуг у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Свобода руху капіталів у платежів у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Наближення законодавства як ключове зобов'язання у контексті інтеграції до внутрішнього ринку ЄС. Основні форми наближення законодавства. Механізм вирішення спорів Сторін у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Перспективи інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ п/п	ТЕМА	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1				
1	Поняття, особливості права Європейського Союзу та його система	4	2	16
2	Принципи європейської економічної інтеграції, етапи формування та особливості єдиного ринку ЄС	4	2	16
3	Свобода вільного руху товарів в праві ЄС та її основні інструменти	4	2	16
4	Свобода вільного руху послуг у праві Європейського Союзу	4	2	16
5	Свобода вільного руху платежів та капіталу у праві Європейського Союзу	4	2	16
6	Свобода вільного руху робочої сили у праві Європейського Союзу	4	2	8
7	Правові засади економічного співробітництва та інтеграції України до Європейського Союзу	4	2	8
8	Правові засади поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом в контексті Угоди про асоціацію	4	2	6
Всього:		32	16	102

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття, особливості права Європейського Союзу та його система

1. Поняття, структура права Європейського Союзу та його основоположні категорії.
2. Функції права Європейського Союзу
3. Правова природа Європейського Союзу
4. Міжнародна правосуб'єктність Європейського Союзу та етапи її видозміни
5. Компетенція Європейського Союзу та її види
6. Система права Європейського Союзу
7. Право внутрішнього ринку як підгалузь та навчальна дисципліна.

Рекомендована література

1. Варга Ч. Структура європейського права у порівняльній перспективі // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.48-53
2. Вишняков О. Ідентифікація права Європейського Союзу // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С. 23-32
3. Ісаєва В. Функції права: теоретико-правовий аналіз. – Часопис Київського університету права. – 2013. - №1. – С.45-48 // Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_1/yyyyy/45.pdf
4. Комарова Т.В. Співвідношення міжнародного права та права ЄС у практиці Суду справедливості Європейського Союзу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2018. Вип. 2. Том. 2. С. 164-168
5. Коваленко А. Доктринальні погляди на розуміння функцій права. – Право і суспільство. – 2019. - №1. – С. 86-91 / Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/1_2019/part_1/17.pdf
6. Корнієнко М. Співвідношення права ЄС та європейського права. – Право і суспільство. – №3. – 2012. – С.18-22 // Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/3_2012/04.pdf
7. Муравйов В., Смирнова К. Європейське право: правова категорія, доктрина, наука. – Європейське право: науково-практичний фаховий

- журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С. 11-22
8. Муравйов В., Святун О., Смирнова К. Історія становлення та розвитку науки європейського права в Україні // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.161-180
 9. Петров Р. «Acquis вступу» як складова феномену права Європейського Союзу // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.54-65
 10. Рабіновим М. Правові основи взаємовідносин ЄС та держав-членів: до дискусії щодо федеративної природи ЄС. – Правова держава. – 2015. - №2. – С.195-201 // Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8284/1/195-201.pdf>
 11. Смирнова К. Екстериторіальна дія права Європейського Союзу: досвід для України. Право України. 2014. N 4. С. 153-16
 12. Стрельцова О. Європейське право як багатовимірний феномен: підходи до розуміння і визначення поняття // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.66-76
 13. Яковлев В. В. Brexit як майбутній прецедент застосування статті 50 Договору про Європейський Союз. Альманах міжнародного права. Випуск 17. 2017. С. 29-38.

Тема 2 Принципи, етапи формування та особливості єдиного ринку ЄС

1. Історико-правові засади формування внутрішнього ринку ЄС
2. Основні проекти створення внутрішнього ринку між європейськими державами. План Шумана-Моне 1950.
3. Еволюція торговельних відносин між державами-членами Європейських співтовариств щодо розбудови внутрішнього ринку в рамках Європейського Союзу.
4. Поняття внутрішнього ринку у праві Європейського Союзу.
5. Основоположні принципи права внутрішнього ринку ЄС та їх зміст

Рекомендована література

1. Бояр А. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С.170-177 / Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvnu/misnarod_vidnos/2009_3/R2/Boyar.pdf
2. Гаряча Ю. Правові засади внутрішнього ринку Європейського Союзу // Стратегічні пріоритети. – 2012. - №1(10). – С.275-279 / Режим доступу до ресурсу: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/10/35.pdf>
3. Макаруха З. Феномен простору свободи, безпеки та юстиції у праві Європейського Союзу: концептуальна база // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.90-96
4. Муравйов В.І., Березовська І.А., Правові засади функціонування зон вільної торгівлі в практиці Євросоюзу // Український часопис міжнародного права. – 2012. - №3. – С. 61-68 // Режим доступу до ресурсу: <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/16.pdf>
5. Пушкаръов В. Принципи що забезпечують вільний рух товарів між державами-членами ЄС. // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского, Серия «Юридические науки». Том 22 (61). – 2009. - №2. – С. 383-388 // Режим доступу до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/uztnu/law/2009_2/052_pushkarev.pdf
6. Решота О. Становлення внутрішнього ринку Європейського Союзу: передумови та особливості // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2012. – № 9. / Режим доступу до ресурсу: <http://www.lvivacademy.com/visnik9/fail/Reshota.pdf>
7. Cellerino C. The New European External Action Service and the Lisbon Call for Coherence of European External Action: Issues of Accountability and Scope // The Columbia Journal of European Law. – 2010. – № 17. P. 22-27
8. Strategia Lizbońska a możliwości budowania gospodarki opartej na wiedzy w Polsce – wnioski i rekomendacje//Pod red. E. Okoń-Horodyńskiej, K. Piecha. – Warszawa: Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, 2005. – 150s

Тема 3 Свобода вільного руху товарів в праві ЄС та її основні інструменти

1. Принцип вільного руху товарів в Європейському Союзі та його зміст.
2. Особливості забезпечення доступу товарів, вироблених у третіх країнах, до внутрішнього ринку ЄС
2. Заборона митних зборів та еквівалентних їм платежів.

3. Заборона дискримінаційного внутрішнього оподаткування. Заборона прямої і непрямой дискримінації.
4. Заборона непрямого захисту через оподаткування. Заборона дискримінаційних технічних та фізичних торгівельних обмежень
5. Винятки із заборон встановлені статтями 34 і 35 ДФЄС.

Рекомендована література

1. Грицаєнко Л. Допустимі обмеження свобод внутрішнього ринку Європейського Союзу в практиці Суду ЄС. – Jurnalul juridic national: teorie și practică 27 (5). – 2017. – с.164-167
2. Гаряча Ю. П. Правові засади внутрішнього ринку Європейського Союзу. Стратегічні пріоритети. 2009. № 1(10). С. 275-279
3. Каплюченко Т.В. «Товар», «послуга», «споживач» як основні складові понятійно-категоріального апарату дослідження правового регулювання споживчого ринку ЄС. – Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспунденція. 2015, №13 (Т.2). – С.39-42
4. Муравйов В. І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика) : монографія / В. І. Муравйов. К. : Академ-Прес, 2002. 425 с
5. Муравйов В.І., Березовська І.А., Правові засади функціонування зон вільної торгівлі в практиці Євросоюзу // Український часопис міжнародного права. – 2012. - №3. – С. 61-68 // Режим доступу до ресурсу: <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/16.pdf>
6. Пушкарьов В. Принципи, що забезпечують вільний рух товарів між державами-членами ЄС // Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/printsipi-scho-zabezpechuyut-vilniy-ruh-tovariv-mizh-derzhavami-chlenami-es/viewer>
7. Решота О. Становлення внутрішнього ринку Європейського Союзу: передумови та особливості // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2012. – № 9. / Режим доступу до ресурсу: <http://www.lvivacademy.com/visnik9/fail/Reshota.pdf>
8. Craig, Paul; De Burca, Grainne Eu Law: Text, Cases, and Materials. – Oxford Univ Pr (7-ed) 2020, 1219 p.

Тема 4 Свобода вільного руху послуг у праві Європейського Союзу

1. Принцип вільного руху послуг в рамках ЄС.

2. Правові засади вільного руху послуг в рамках ЄС.
3. Поняття терміну «послуга» в праві ЄС.
4. Правове регулювання пересування особи на територію іншої країни-члена ЄС з метою надання або отримання послуг.
5. Обмеження та винятки з принципу вільного руху послуг в ЄС.

Рекомендована література

1. Гаряча Ю. П. Правові засади внутрішнього ринку Європейського Союзу. Стратегічні пріоритети. 2009. № 1(10). С. 275-279.
2. Горбаль Н.І., Романишин С.Б., Когут У.І. Імплементация в Україні антимонопольного законодавства Європейського Союзу. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.2. С. 182-190.
3. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М.Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозів НАН України". Київ, 2016. 184 с.
4. Козинський С. Інноваційний контекст формування внутрішнього ринку в Європейському Союзі // Економічні інновації. – 2010. – вип.41. - С. 143-150
5. Самойленко, Є. А. Вільний рух капіталу у правовому регулюванні фінансового ринку Європейського Союзу та перспективи використання європейського досвіду для України // Правове регулювання відносин на фінансовому ринку: стан та напрями вдосконалення : монографія / відп. ред. В. Д. Чернадчук. – Суми : ВВП «Мрія» ТОВ, 2013. – С. 275–307.
6. Смирнова К. В. Аналіз еволюції відносин України з Європейським Союзом: правовий аспект / К. В. Смирнова // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – Вип. 100. – Ч. I. – С. 132–136.

Тема 5. Свобода вільного руху платежів та капіталу у праві Європейського Союзу

1. Принцип вільного руху капіталів в рамках ЄС.
2. Правові засади вільного руху капіталів в рамках ЄС.
3. Поняття та розмежування термінів «вільний рух капіталів» та «вільний рух платежів» в праві ЄС.
4. Обмеження з принципу вільного руху капіталів в ЄС.

5. Свобода внутрішнього ринку ЄС та треті країни.

Рекомендована література

1. Бойчук Р. Основні засади правового регулювання інвестиційної діяльності в ЄС // Право та інноваційне суспільство. - 2015. - № 2. - С. 22-31.
2. Бояр А. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С.170-177
3. Горбаль Н.І., Романишин С.Б., Когут У.І. Імплементация в Україні антимонопольного законодавства Європейського Союзу. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.2. С. 182-190.
4. Ребриш Б.Ю. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок недобросовісної конкуренції, в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Нац. юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. – 234 с
5. Козинський С. Інноваційний контекст формування внутрішнього ринку в Європейському Союзі // Економічні інновації. – 2010. – вип.41. - С. 143-150
6. Самойленко, Є. А. Вільний рух капіталу у правовому регулюванні фінансового ринку Європейського Союзу та перспективи використання європейського досвіду для України // Правове регулювання відносин на фінансовому ринку: стан та напрями вдосконалення : монографія / відп. ред. В. Д. Чернадчук. – Суми : ВВП «Мрія» ТОВ, 2013. – С. 275–307.
7. Смирнова К. В. Аналіз еволюції відносин України з Європейським Союзом: правовий аспект / К. В. Смирнова // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – Вип. 100. – Ч. I. – С. 132–136.
8. Швидка Т. І. Історія становлення і формування конкурентного законодавства (іноземний досвід). Господарське право і процес. 2019. №1. С. 50-54.

Тема 6. Свобода вільного руху робочої сили у праві Європейського Союзу

1. Правові засади вільного руху працівників в рамках ЄС.
2. Правовий статус працівників-мігрантів в ЄС.
3. Свобода пересування непрацюючих осіб в ЄС.
4. Виключення із принципу вільного пересування осіб в ЄС.

5. Правове забезпечення рівних можливостей при пошуку роботи особами в ЄС.
6. Застосування застереження про публічний порядок в контексті принципу вільного руху осіб в ЄС.

Рекомендована література

1. Комарова Т. В. Право приватних осіб на пряме оскарження актів інститутів Європейських співтовариств у судах ЄС / Т. В. Комарова // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія: Право. – 2007. – Вип. 7. – С. 123-127
2. Мушак Н.Б. Свобода пересування осіб як одне із фундаментальних прав громадян Європейського Союзу. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 117(1). С. 105–113.
3. Право Європейського Союзу: основи теорії: підручник / за заг.ред. І.В. Яковюка. – Харків: Право, 2019. – 360 с.
4. Рим О. Деякі аспекти реалізації свободи переміщення працівників у Європейському Союзі . – Держава та регіони: Серія Право, 2019. - №3 (65). – с. 127-132
5. Муравйов В. І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика) : монографія / В. І. Муравйов. К. : Академ-Прес, 2002. 425 с
6. Evju S. Revisiting the Posted Workers Directive: Conflict of Laws and Laws in Contrast', in C. Barnard and O. Odudu (eds.). The Cambridge Yearbook of European Legal Studies. 2009–2010. Vol. 12. P. 151–182
7. Schmidt S.K., Blauburger M., Martinsen D.S. Free movement and equal treatment in an unequal union. Journal of European Public Policy. 2018. Volume 25. Issue 10. P. 1391–1402
8. Tekin N. The Concept Of The Free Movement Of Workers Within The European Union Under The Case Law Of The European Court Of Justice Journal of Judgments by the Court of Jurisdictional Disputes ; Uyusmazlik Mahkemesi Dergisi. 2015. Issue 6. P. 563–579

Тема 7. Правові засади економічного співробітництва та інтеграції України до Європейського Союзу

1. Історія розвитку правовідносин між Україною та Європейським Союзом. 3. Правові засади регулювання співробітництва між Україною та Європейським союзом.

2. Організаційно-правові механізми співпраці між Україною та Європейським Союзом.
3. Гармонізація та адаптація законодавства України до права Європейського Союзу
4. Правові інструменти співпраці України з Європейським Союзом на сучасному етапі
5. Поняття «асоціація» у контексті доступу до внутрішнього ринку ЄС.

Рекомендована література

1. Головка-Гавришева О., Яворська І. Правові засади гармонізації права Європейського Союзу у сфері позадоговірної відповідальності // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.97-104
2. Гуца С. Вплив процесу реформування ЄС на перспективи європейської інтеграції України // Стратегічні пріоритети. – 2009. - №2(11). – С. 239-245 / Режим доступу до ресурсу: http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/11_2009/35.pdf
3. Європейська політика сусідства – причини її появи, еволюції та подальші перспективи розвитку / В.В. Халаджи // Держава і право. -2011. – Вип. 51. – С. 655-659
4. Ковальова О. Зближення законодавства Європейського Союзу з правовими системами держав-кандидатів на вступ до ЄС // Право України. – 2003. – № 9. – С. 138–142.
5. Пархоменко М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. - Часопис Київського університету права. – 2012. - №1. – С. 338-342 // режим доступу до ресурсу: http://kul-lib.narod.ru/bibl.files/index-2012_1/338.pdf
6. Муравйов В.І. Проблеми гармонізації законодавства держав-членів та третіх країн в контексті європейської інтеграції / В.І.Муравйов // Український щорічник міжнародного права 2007. – К. : Видавничий дім “Промінь”. – 2010. – С.286–319.
7. Смирнова К. Поняття "угоди", "рішення асоціацій" та "узгодженої практики" в правозастосовній практиці Євросоюзу / К. Смирнова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. - 2014. - Вип. 1. - С. 86-88
8. Смирнова К. В. Механізми вирішення спорів, передбачені угодами про асоціацію, укладені Європейським Союзом з третіми країнами / К. В. Смирнова

Тема 8. Правові засади поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом в контексті Угоди про асоціацію

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як основоположний договір в розвитку співробітництва між ними: зміст та перспективи імплементації.
2. Інституційно-правовий механізм співпраці між Україною та Європейським Союзом в рамках Угоди про асоціацію.
3. Правові засади функціонування зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом.
4. Механізм вирішення спорів Сторін у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
5. Перспективи інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС

Рекомендована література

1. Анакіна Т. М. Інституційна модель співробітництва України та Європейського Союзу за Угодою про асоціацію / Т. М. Анакіна // Форум права. 2013. № 3. С. 14-21.
2. Анакіна Т. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом // Вісник Національної Академії правових наук України. 2013. № 4 (75). С. 123-132.
3. Анакіна Т. Правове регулювання відносин України та Європейського Союзу. Угода про асоціацію. Основи права Європейського Союзу : підручник ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд; [координатор проекту А. О. Червяцова] ; Харків. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. – Харків: Право, 2018. С. 162-219.
4. Ван Елсуwege П. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як інноваційний правовий інструмент. Право України. № 8, 2015. С. 9-16.
5. Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України

В.М.Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". Київ, 2016. 184 с.

6. Смирнова К. В. Аналіз еволюції відносин України з Європейським Союзом: правовий аспект // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – Вип. 100. – Ч. I. – С. 132–136.

7. Смирнова К. В. Механізми вирішення спорів, передбачені угодами про асоціацію, укладені Європейським Союзом з третіми країнами / К. В. Смирнова // Вісник Національної академії правових наук України. - 2020. - Т. 27, № 3. - С. 80-99

8. Угода про асоціацію Україна-ЄС: дороговказ реформ // режим доступу: <http://euinfocentre.rada.gov.ua/euinfocentre/doccatalog/document?id=47489>

IV. ТЕМАТИКА ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

1. Огляд практики Суду ЄС щодо заборони внутрішніх податків дискримінаційного характеру за ст. 110 ДФЄС.
2. Особливості доступу до внутрішнього ринку ЄС держав-членів Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландії, Ліхтенштейну, Норвегії та Швейцарії).
3. Порівняльно-правова характеристика інтеграції до внутрішнього ринку ЄС України, Молдови та Грузії.
4. Угода про асоціацію між Україною та ЄС як правова основа інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.
5. Механізм вирішення спорів Сторін у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
6. Перспективи інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.
7. Свобода руху капіталу і платежів та боротьба із відмиванням коштів, отриманих злочинним шляхом.
8. Особливості доступу до внутрішнього ринку ЄС держав-членів Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландії, Ліхтенштейну, Норвегії та Швейцарії)
9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС як правова основа інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.
10. Основні принципи поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

У КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Внутрішній ринок ЄС та основні форми міжнародної економічної інтеграції: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, монетарний союз, економіко-політичний союз.
2. Основні принципи внутрішнього ринку ЄС.
3. Заборона прямої дискримінації у внутрішньому ринку ЄС.
4. Заборона непрямой дискримінації у межах внутрішнього ринку ЄС.
5. Поняття та зміст свободи руху товарів у праві ЄС.
6. Заборона мит та заходів еквівалентної дії у контексті свободи руху товарів у праві ЄС.
7. Заборона кількісних обмежень та заходів еквівалентної дії у контексті свободи руху товарів у праві ЄС.
8. Заборона внутрішніх податків дискримінаційного характеру у контексті свободи руху товарів у праві ЄС.
9. Основні підстави правомірних обмежень свободи руху товарів у праві ЄС (ст. 36 ДФЄС).
10. Правові засади свободи руху працівників у праві ЄС.
11. Поняття «працівник» та «члени сім'ї працівника» у праві ЄС.
22. Права, що надаються працівникам та членам їхній сімей в умовах внутрішнього ринку ЄС.
13. Право приймати фактично зроблені пропозиції про працевлаштування. Право вільно рухатися в межах території держав-членів з цією метою.
14. Право перебувати в державі-члені з метою працевлаштування згідно з національними положеннями, що регулюють працевлаштування громадян цієї держави.
15. Право залишатися на території держави-члена після завершення трудової діяльності згідно з умовами, визначеними в нормативно-правових актах ЄС
16. Права членів сім'ї працівника у випадку його смерті.
17. Поняття «послуга» у праві ЄС, її головні ознаки.
18. Основні принципи надання послуг у праві ЄС.
19. Свобода отримання послуг у праві ЄС як складова свободи надання послуг у праві ЄС.
20. Поняття свободи заснування у праві ЄС.
21. Співвідношення свободи надання послуг та свободи заснування у праві ЄС.
22. Особливості регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ.
23. Особливості надання транспортних послуг у праві ЄС.

24. Особливості надання медичних послуг у праві ЄС.
25. Особливості надання юридичних послуг у праві ЄС.
26. Особливості надання освітніх послуг у праві ЄС.
27. Заборона обмежень на свободу надання послуг у праві ЄС (ст. 56 ДФЄС).
28. Заборона обмежень на свободу заснування у праві ЄС (ст. 49 ДФЄС).
29. Поняття свободи руху капіталу і платежів у праві ЄС.
30. Заборона дискримінації та обмежень, що стосуються свободи руху капіталу.
31. Допустимі заходи обмеження свободи руху капіталів і платежів, що можуть застосовуватися державами-членами.
32. Правові механізми участі третіх країн у внутрішньому ринку ЄС.
33. Особливості доступу до внутрішнього ринку ЄС держав-членів Європейської асоціації вільної торгівлі.
34. Угода про асоціацію 2014 р. як правова основа інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.
35. Поняття поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
36. Основні принципи поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
37. Свобода руху товарів у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
38. Свобода руху послуг у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
39. Свобода руху капіталів у платежів у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
40. Механізм вирішення спорів Сторін у рамках поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
41. Наближення законодавства як ключове зобов'язання у контексті інтеграції до внутрішнього ринку ЄС.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни “Право внутрішнього ринку ЄС” здійснюється під час проведення лекцій, семінарських занять, підготовки індивідуальних завдань, виконання наукових робіт під керівництвом викладача та самостійної роботи.

При вивченні дисципліни застосовуються загальнонаукові методи теоретичного та емпіричного дослідження; формально-юридичний, історико-правовий, порівняльно-правовий методи; методики оцінки, прогнозування, аналізу даних; технології пошуку й обробки інформації.

В процесі вивчення дисципліни “Право внутрішнього ринку ЄС” використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне опитування;
- підсумкова робота по змістовому модулю;
- оцінювання виконання ІНДЗ (за наявності);

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Право внутрішнього ринку ЄС” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1 (поточне опитування)	Підсумкова робота	Разом (%)
Змістовий модуль 1		
T1+T2+T3+T4+T5 T6+T7+T8+T9		
60	40	100

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS	
90-100	Відмінно	A (відмінно)	Зараховано
81-89	Добре	B (дуже добре)	
71-80		C (добре)	
61-70	Задовільно	D (задовільно)	
51-60		E (достатньо)	
0-50	незадовільно	FХ (незадовільно з можливістю повторного складання)	Не зараховано
0-25		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)	

VII. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. — К. : Ін Юре, 2015 – 312 с.
2. Марченко М.Н. Правовая система Европейского Союза: монографія / М.Н. Марченко, Е.М. Дерябина. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 704 с .
3. Право Європейського Союзу: підручн. / за ред.. О.К. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – 883 с.
4. Право Європейського Союзу: основи теорії: підручник / за заг.ред. І.В. Яковюка. – Харків: Право, 2019. – 360 с.
5. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.]; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2021. – 484 с.
6. Прокопенко Л. Л. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 220 с

7. Смирнова К.В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика : монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Одеса : Вид-во "Фенікс", 2015. 429 с.
8. Штрайнц Р. Європейське право / Р. Штрайнц ; пер. з нім. К. Котюк ; наук. ред.. укр. вид. Михайло Микієвич. – Львів : Астролябія, 2009. – 480 + XL с.
9. Catherine Barnard The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms 5th Edition. – Oxford University Press; 5th edition, 2016, 626 p.
10. Craig, Paul; De Burca, Grainne Eu Law: Text, Cases, and Materials. – Oxford Univ Pr (7-ed) 2020, 1219 p.
11. EU Law and Integration: Twenty Years of Judicial Application of EU law. – Hart Publishing; UK ed. Edition, 2016, 386 p.
12. Elspeth Berry, Matthew J. Homewood, and Barbara Bogusz Complete EU Law: Text, Cases, and Materials. – Oxford University Press; 4th edition, 2019, 760 p.
13. Wheatherill S. The Internal Market as a Legal Concept (Collected Courses of the Academy of European Law). Oxford: Oxford University Press, 2017. 296 p

Додаткова література:

1. Анакіна Т. М. Інституційна модель співробітництва України та Європейського Союзу за Угодою про асоціацію / Т. М. Анакіна // Форум права. 2013. № 3. С. 14-21.
2. Анакіна Т. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом // Вісник Національної Академії правових наук України. 2013. № 4 (75). С. 123-132.
3. Анакіна Т. Правове регулювання відносин України та Європейського Союзу. Угода про асоціацію. Основи права Європейського Союзу : підручник ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд; [координатор проекту А. О. Червяцова] ; Харків. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. – Харків: Право, 2018. С. 162-219.
4. Бойчук Р. Основні засади правового регулювання інвестиційної діяльності в ЄС // Право та інноваційне суспільство. - 2015. - № 2. - С. 22-31.
5. Бояр А. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С.170-177 / Режим доступу http://www.nbuuv.gov.ua/portal/natural/Nvynu/misnarod_vidnos/2009_3/R2/Boyar.pdf

6. Бояр А. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С.170-177
7. Ван Елсуwege П. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як інноваційний правовий інструмент. Право України. № 8, 2015. С. 9-16.
8. Вишняков О. Ідентифікація права Європейського Союзу // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С. 23-32
9. Гаряча Ю. П. Правові засади внутрішнього ринку Європейського Союзу. Стратегічні пріоритети. 2009. № 1(10). С. 275-279
10. Головка-Гавришева О., Яворська І. Правові засади гармонізації права Європейського Союзу у сфері позадоговірної відповідальності // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.97-104
11. Горбаль Н.І., Романишин С.Б., Когут У.І. Імплементация в Україні антимонопольного законодавства Європейського Союзу. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.2. С. 182-190.
12. Грицаенко Л. Допустимі обмеження свобод внутрішнього ринку Європейського Союзу в практиці Суду ЄС. – Jurnalul juridic national: teorie și practică 27 (5). – 2017. – с.164-167
13. Європейська політика сусідства – причини її появи, еволюції та подальші перспективи розвитку / В.В. Халаджи // Держава і право. -2011. – Вип. 51. – С. 655-659
14. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М.Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". Київ, 2016. 184 с.
15. Ісаєва В. Функції права: теоретико-правовий аналіз. – Часопис Київського університету права. – 2013. - №1. – С.45-48 // Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_1/ууууу/45.pdf
16. Каплюченко Т.В. «Товар», «послуга», «споживач» як основні складові понятійно-категоріального апарату дослідження правового регулювання споживчого ринку ЄС. – Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспунденція. 2015, №13 (Т.2). – С.39-42
17. Коваленко А. Доктринальні погляди на розуміння функцій права. – Право і суспільство. – 2019. - №1. – С. 86-91 / Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/1_2019/part_1/17.pdf

18. Ковальова О. Зближення законодавства Європейського Союзу з правовими системами держав-кандидатів на вступ до ЄС // Право України. – 2003. – № 9. – С. 138–142.
19. Козинський С. Інноваційний контекст формування внутрішнього ринку в Європейському Союзі // Економічні інновації. – 2010. – вип.41. - С. 143-150
20. Комарова Т. В. Право приватних осіб на пряме оскарження актів інститутів Європейських співтовариств у судах ЄС / Т. В. Комарова // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія: Право. – 2007. – Вип. 7. – С. 123-127
21. Комарова Т.В. Співвідношення міжнародного права та права ЄС у практиці Суду справедливості Європейського Союзу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2018. Вип. 2. Том. 2. С. 164-168
22. Корнієнко М. Співвідношення права ЄС та європейського права. – Право і суспільство. – №3. – 2012. – С.18-22 // Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/3_2012/04.pdf
23. Макаруха З. Феномен простору свободи, безпеки та юстиції у праві Європейського Союзу: концептуальна база // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.90-96
24. Муравйов В. І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика) : монографія / В. І. Муравйов. К. : Академ-Прес, 2002. 425 с
25. Муравйов В., Святун О., Смирнова К. Історія становлення та розвитку науки європейського права в Україні // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.161-180
26. Муравйов В., Смирнова К. Європейське право: правова категорія, доктрина, наука. – Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С. 11-22
27. Муравйов В.І. Проблеми гармонізації законодавства держав-членів та третіх країн в контексті європейської інтеграції / В.І.Муравйов // Український щорічник міжнародного права 2007. – К. : Видавничий дім “Промінь”. – 2010. – С.286–319.
28. Муравйов В.І., Березовська І.А., Правові засади функціонування зон вільної торгівлі в практиці Євросоюзу // Український часопис міжнародного права. – 2012. - №3. – С. 61-68 // Режим доступу до ресурсу: <http://jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/16.pdf>

29. Мушак Н.Б. Свобода пересування осіб як одне із фундаментальних прав громадян Європейського Союзу. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2013. Вип. 117(1). С. 105–113.
30. Пархоменко М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. - Часопис Київського університету права. – 2012. - №1. – С. 338-342 // режим доступу до ресурсу: http://kul-lib.narod.ru/bibl.files/index-2012_1/338.pdf
31. Петров Р. «Acquis вступу» як складова феномену права Європейського Союзу // Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). -2012. - №1. – С.54-65
32. Пушкарьов В. Принципи що забезпечують вільний рух товарів між державами-членами ЄС. // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского, Серия «Юридические науки». Том 22 (61). – 2009. - №2. – С. 383-388 // Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/natural/uztnu/law/2009_2/052_pushkarev.pdf
33. Рабіновим М. Правові основи взаємовідносин ЄС та держав-членів: до дискусії щодо федеративної природи ЄС. – Правова держава. – 2015. - №2. – С.195-201 // Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8284/1/195-201.pdf>
34. Ребриш Б.Ю. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок недобросовісної конкуренції, в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Нац. юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. – 234 с
35. Решота О. Становлення внутрішнього ринку Європейського Союзу: передумови та особливості // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2012. – № 9. / Режим доступу до ресурсу: <http://www.lvivacademy.com/visnik9/fail/Reshota.pdf>
36. Рим О. Деякі аспекти реалізації свободи переміщення працівників у Європейському Союзі . – Держава та регіони: Серія Право, 2019. - №3 (65). – с. 127-132
37. Самойленко, Є. А. Вільний рух капіталу у правовому регулюванні фінансового ринку Європейського Союзу та перспективи використання європейського досвіду для України // Правове регулювання відносин на фінансовому ринку: стан та напрями вдосконалення : монографія / відп. ред. В. Д. Чернадчук. – Суми : ВВП «Мрія» ТОВ, 2013. – С. 275–307.
38. Смирнова К. В. Аналіз еволюції відносин України з Європейським Союзом: правовий аспект // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. – К. : Київський національний університет імені Тараса

- Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – Вип. 100. – Ч. I. – С. 132–136.
- 39.Смирнова К. В. Механізми вирішення спорів, передбачені угодами про асоціацію, укладені Європейським Союзом з третіми країнами / К. В. Смирнова // Вісник Національної академії правових наук України. - 2020. - Т. 27, № 3. - С. 80-99
- 40.Смирнова К. Екстериторіальна дія права Європейського Союзу: досвід для України. Право України. 2014. N 4. С. 153-16
- 41.Смирнова К. Поняття "угоди", "рішення асоціацій" та "узгодженої практики" в правозастосовній практиці Євросоюзу / К. Смирнова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. - 2014. - Вип. 1. - С. 86-88
- 42.Угода про асоціацію Україна-ЄС: дороговказ реформ // режим доступу: <http://euinfocentre.rada.gov.ua/euinfocentre/doccatalog/document?id=47489>
- 43.Швидка Т. І. Історія становлення і формування конкурентного законодавства (іноземний досвід). Господарське право і процес. 2019. №1. С. 50-54.
- 44.Яковлєв В. В. Brexit як майбутній прецедент застосування статті 50 Договору про Європейський Союз. Альманах міжнародного права. Випуск 17. 2017. С. 29-38.